

Samenhangend V&G-toezicht project Arnhem Centraal

Leve het oliemannetje

Hoe bereik je veilig de bouwplaats? Hoe voorkom je dat bouwende opdrachtgevers elkaar in de openbare ruimte in de weg zitten? Bij project Arnhem Centraal initieerde de gemeente 'uniek' samenhangend V&G-toezicht. Met een 'oliemannetje' dat erop toeziet dat alles tussen de hekken soepel en veilig verloopt.

tekst Walter Baardemans

In Arnhem haasten zich dagelijks 50.000 reizigers tussen enorme bouwputten naar hun bus of trein. Al 20 jaar wordt er bij station Arnhem gebouwd. Nu zijn vijf opdrachtgevers (ProRail, NS, gemeente Arnhem, Pathé en Zorgverzekeraar VGZ) en op dit moment zo'n 120 bouwvakkers tegelijk in het stationsgebied aan de slag. Meest in het oog springend is de bouw van de nieuwe OV-terminal met een opvallend glooiend dak; het 'schip op zijn kop' is een bouwkundig technisch hoogstandje. Daaronder wordt de laatste hand gelegd aan het busseplein. Aan de andere kant van het stationsgebied bouwt Pathé aan een nieuwe mega-bioscoop. Bij de oplevering van de OV-terminal, eind 2015, moet ook

de stationsomgeving zelf helemaal klaar zijn. "Alles komt nu op het eind samen", overziet Anton de Kleijn, projectleider Openbare Ruimte van Arnhem Centraal, het bouwterrein. "Tegelijkertijd moet de winkel open blijven: reizigers moeten de bus, trein of taxi kunnen nemen en de winkels op het station en in de stad moeten hun geld kunnen blijven verdienen."

Unieke rol

Om dit alles in goede banen te leiden en ook de veiligheid van de openbare ruimte te vergroten, nam gemeente Arnhem in 2012 het initiatief voor een samenhangend V&G-toezicht (zie figuur 2). Tussen de bouwlocaties van

de vijf verschillende opdrachtgevers en de begrenzing van de bouwplaats met het openbare gebied, coördineert gemeente Arnhem het V&G-toezicht, met onderlinge afstemming van werkzaamheden. Fred de Bruijn, senior auditor en risico-analist bij gemeente Arnhem, is de architect van dit initiatief. "Een unieke rol", stelt Adri Frijters van Arbouw die op verzoek van de gemeente meedacht over de opzet. "Het Arbobesluit verplicht coördinatie tussen bouwende partijen op één locatie. Hier werken echter verschillende opdrachtgevers met elk meerdere aannemers. Daarin is wettelijk niet voorzien. Vanuit haar verantwoordelijkheidsbesef heeft gemeente Arnhem die coördinerende rol opgepakt."

Arnhem wilde goed gastheerschap voor zowel de bouwende partijen als de reizigers

DRIS

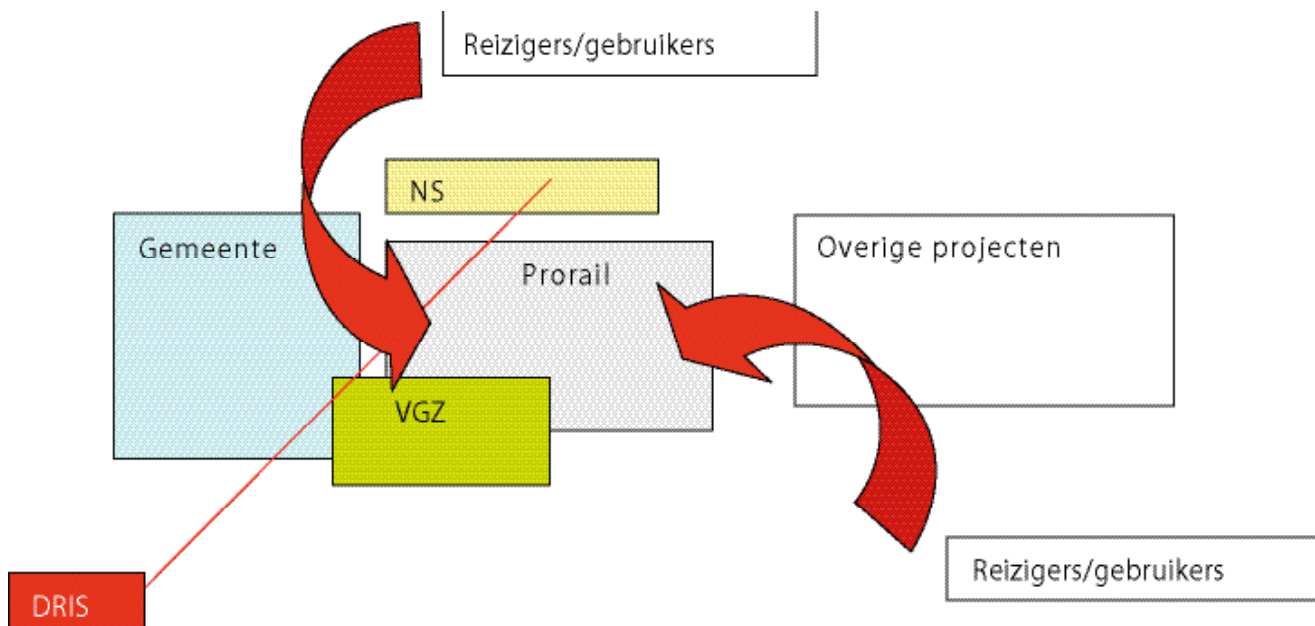
DRIS staat voor Digitaal Reizigers Informatie Systeem. Dat is een project dat letterlijk dwars door alle andere projecten heen gaat. Concreet: allerlei mantelbuizen met kabels die naar verlichte informatieborden leiden die over de gehele locatie informatie aan reizigers verstrekken.

Goed gastheerschap

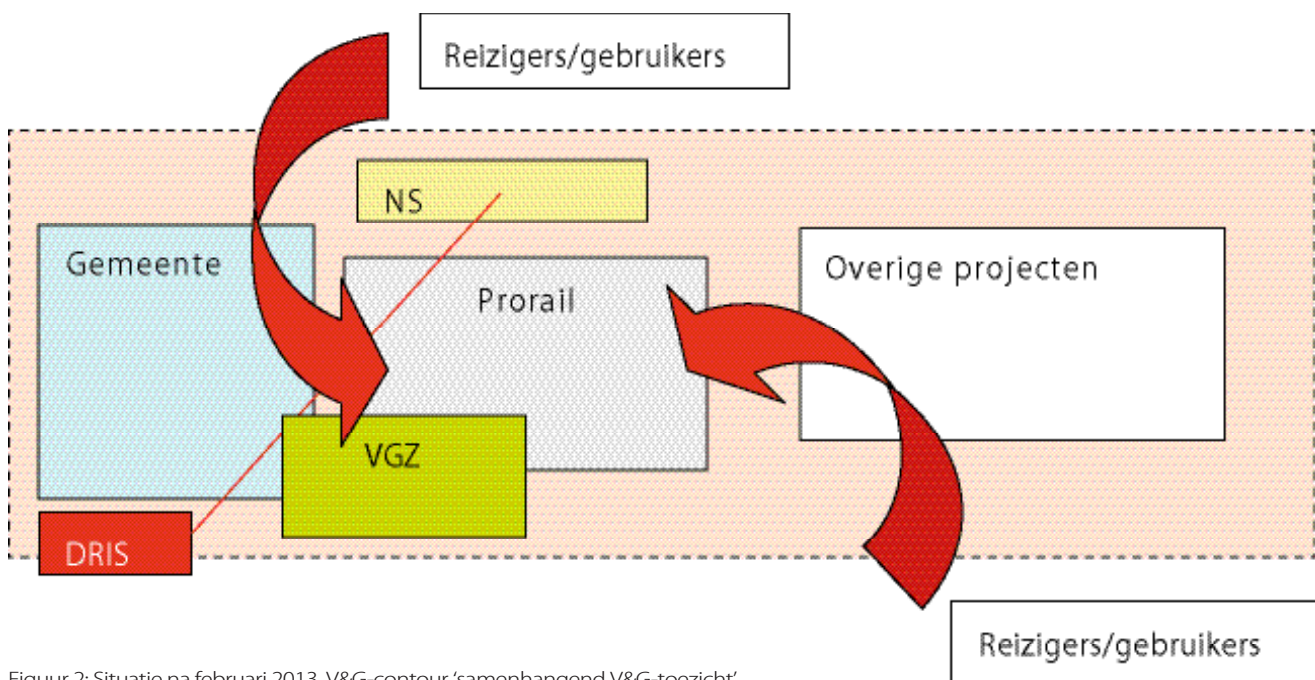
Volgens De Bruijn krioelde vóór 2012 alles door elkaar heen. “Partijen werkten min of meer los van elkaar. De reizigers liepen daar tussendoor (zie figuur 1). Bovendien doorkruisten sommige projecten, zoals de bekabeling voor het Digitaal Reizigers Informatie Systeem (DRIS, zie kader), alle bouwlocaties; dat soort projecten kent geen grenzen.” Omdat het Arbobesluit 'Tijdelijke en mobiele bouwplaatsen' niets zegt over georganiseerde coördinatie bij meervou-

dig opdrachtgeverschap op één locatie, bedacht gemeente Arnhem een creatieve oplossing. De Bruijn: “We hebben er één project van gemaakt door een denkbeeldige stippellijn om alle bouwlocaties te trekken. Binnen de stippellijn en aan de randen ervan doet gemeente Arnhem in het openbare gebied namens alle partijen aan samenhangend V&G-toezicht.” Gemeente Arnhem beschouwde die rol als een morele verplichting, zegt hij. De Bruijn: “De wethouder hamerde op veiligheid. En Arnhem wilde goed gastheer- »

Fysieke verdeling van de projecten van de verschillende opdrachtgevers over de locatie

Figuur 1: Situatie vóór februari 2013, 'los zand'

Figuur 2: Situatie na februari 2013, V&G-contour 'samenhangend V&G-toezicht'

schap voor bouwende partijen en reizigers. Dat was de legitimatie voor onze rol. We voelden ons verplicht om dit op te pakken, ook naar omwonenden en andere actoren zoals (vervoers)bedrijven, winkels en onderhoudspartijen.”

Bedrijfszekerder

Overall V&G-coördinator Broos van de Loo zorgt er nu in de praktijk voor dat

alles tussen de hekken soepel en veilig verloopt. Hij overlegt met de uitvoerders over de planning van hun werkzaamheden. “Ik hoor van uitvoerders wanneer zij gebruik willen maken van de openbare ruimte. Als twee partijen tegelijk op één plek aan de slag willen, signaleer ik dat en moeten zij het onderling vooraf regelen. Dat voorkomt excessen op de bouwplaats.” De Bruijn: “We benaderen

het preventief, voordat er in de bouwkeet verhitte discussies ontstaan en veiligheid in de concurrentiesfeer zou kunnen belanden.”

Het overall toezicht is een succes, vertelt De Kleijn. “Door een goede planning voorkomen we nu dat dure transporten lang stilstaan doordat de weg naar een bouwplaats geblokkeerd wordt. Dat maakt aannemers veel bedrijfszekerder.” Van de Loo: “We hebben ook de

'We hebben er één project van gemaakt door een denkbeeldige stippellijn om alle bouwlocaties te trekken'

aanvoerroute vanuit een depot naar een bouwplaats kunnen verleggen en veiliger gemaakt, doordat twee opdrachtgevers hebben afgesproken dat ze over elkaars bouwterrein mogen rijden. Daardoor hoeven transporten niet meer de reizigersstroom te doorkruisen. Dat scheelt de inzet van verkeersregelaars. En het is veiliger en goedkoper voor opdrachtgevers."

Oliemannetje

Tussen de hekken kijkt overall V&G-coördinator Van de Loo naar veiligheids-situaties. Is er bij de veiligheidsinspectie iets niet in de haak, dan fotografeert hij de situatie en speelt dit met een korte tekst door aan de betrokken partijen, met het verzoek het samen op te lossen. In acute veiligheidssituaties kan project-leider De Kleijn een precaire situatie zo nodig naar een hoger niveau tillen. Van de Loo bemoeit zich nadrukkelijk niet met de veiligheid op de bouwplaats van opdrachtgevers zelf. De coördinatie van veiligheid en gezondheid blijft immers de verantwoordelijkheid van de individuele opdrachtgevers. De Bruijn: "Broos mag er niet eens naar kijken. We willen zelfs niet dat hij er een mening over heeft. Zo kan hij zich focussen op wat er gebeurt tussen de bouwplaatsen en het openbare gebied er omheen. Daar is hij het oliemannetje."

Eenvoudig

Gemeente Arnhem houdt het toezicht bewust eenvoudig, want het samenhangend toezicht was voor alle partijen nieuw. Projectleider De Kleijn: "Nieuw V&G-beleid wordt gauw gezien als duur, extra papier en lastig. De kunst was om iets te verzinnen dat werkbaar was op de bouwplaats. Daarom is gekozen voor weinig papier, veel praktijk en de goede persoon erop. Met opdrachtgevers zijn we erover in gesprek gegaan om draagvlak te creëren. De overall coördinator heeft geen project en geen contract; hij

werkt tussen de hekken uitsluitend met het mandaat van alle opdrachtgevers." Frijters: "Partijen zijn altijd een beetje huiverig om autonomie in te leveren." Volgens De Bruijn is het gelukt door een overtuigend verhaal. "Iedereen omarmt nu deze werkwijze. De opdrachtgevers zien dat het geld bespaart. Normaal moet je voor het plaatsen van een kraan een vergunning aanvragen en dat kan zomaar zes weken duren. Nu loopt er iemand rond die de intentie heeft om het namens partijen zo goed mogelijk te organiseren, misschien zelfs zonder vergunning. Als partijen hun werk vroeg genoeg melden, kan Broos heel veel doen in het algemeen projectbelang. En voor de veiligheid." Projectleider De Kleijn: "We bepalen met elkaar de volgorde van werkzaamheden op basis van veiligheid en bereikbaarheid. Want de winkel moet open blijven."

Waardering

Bij het overall V&G-toezicht neemt gemeente Arnhem als initiatiefnemer het grootste deel van de kosten voor zijn rekening. De andere opdrachtgevers leveren ieder op hun manier een bijdrage. De Bruijn: "De gemeente heeft deze rol opgepakt en ontwikkeld; anderen accepteren die rol en doen mee. Het is sterk om in zo'n regisserende rol niet afhankelijk te zijn van andermans financiën." Inmiddels is er veel waardering voor de rol van de gemeente, constateert De Bruijn. "Er is verbazing dat een 'terug-tredende overheid' een stap vooruit zet, want er is geen juridische grondslag voor deze vorm van samenhangend V&G-toezicht. Aannemers hebben dit een gemeente nog nooit zien doen. Zij zien graag dat meer gemeenten zo faciliterend werken. Een aannemer heeft al gevraagd om de werkwijze ook bij een andere gemeente toe te lichten." V&G-coördinator Van de Loo merkt ook dat de aanpak aanslaat: "In het begin moest ik veel achter informatie aan. Nu

informerem aannemers mij uit zichzelf. Omdat het voor hen ook efficiënt werkt."

Succesfactoren

De Bruijn noemt belangrijke succesfactoren: "We zitten constant op de relatie, want er ligt een gezamenlijke afspraak waar iedereen mee wil werken. We werken preventief in plaats van curatief. En we hebben het praktisch en eenvoudig gehouden." De Kleijn vult aan: "Er is voor iedereen bedrijfszekerheid. We weten wat iedereen gaat doen en hebben dat onder controle."

Tegelijk vormt de losse vorm en status van de afspraak tussen de partijen een risico, meent De Kleijn: "We zijn erin geslaagd het papierwerk buiten de deur te houden, maar dat is meteen ook de achilleshiel. Partijen moeten niet op hun contractuele strepen gaan staan. Er is een afspraak met een intentieverklaring, maar afspraken liggen niet tot in detail vast."

Volgens Frijters is de aanpak een succes door "uitgestraald vertrouwen en een samenwerking op basis van goede bedoelingen en gelijkwaardigheid".

Frijters: "Dit is een uniek voorbeeld van hoe je vanuit een positieve houding met elkaar kunt regelen dat het voor alle betrokken partijen gemakkelijker, veiliger en haalbaarder wordt om een project te realiseren." «

Praktische tips

- » Neem het initiatief, pak je rol.
- » Creëer draagvlak bij opdrachtgevers.
- » Houd het praktisch en werkbaar op de bouwplaats. Kies voor een simpel systeem: weinig papier, veel praktijk.
- » Beperk het V&G-toezicht tot 'tussen de hekken'. Opdrachtgevers blijven verantwoordelijk op de bouwplaats zelf.
- » Dwing samenwerking niet af. Werk samen op basis van gelijkwaardigheid, bouw aan relaties en vertrouwen op goede bedoelingen.
- » Werk preventief in plaats van curatief. Wees conflicten voor.
- » Zorg dat je werkzaamheden tijdig in beeld en onder controle hebt. Dat geeft iedereen bedrijfszekerheid.